

## **Mövzu 15. Dövlət idarəetmə prosesi və idarəçilikdə koordinasiya**

- 1. Dövlətin idarəetmə prosesinin məzmunu**
- 2. Dövlət idarəetmə prosesin əsas funksiyaları**
- 3. Dövlətin idarəetmədə koordinasiya funksiyası.**
- 4. Dövlətin daxili və xarici funksiyaları.**
- 5. Dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərdə islahatlar proqramları.**

### **1. Dövlətin idarəetmə prosesinin məzmunu**

Dövlət idarəetməsi prosesinin mövcud funksiyalarının əsasını dövlətin sosial - iqtisadi mahiyyəti, onun məqsədləri təşkil edir. Bu məqsədlər idarəetmədə funksiyaların kəmiyyət tərkibini, onların məzmununu və təyinatını müəyyənləşdirir. Dövlətin başlıca funksiyaları təsərrüfat təşkilatçılıq və mədəni-tərbiyə funksiyalarıdır. İdarəetmə prosesi düzxətli və bir anlıq deyildir. Sistemə müxtəlif məqsədlərə, prinsiplərə, proqramlara malik amillər təsir edir. Ona görə də idarəetmə funksiyalarının hər birisi sistem təsirin formasını özündə əks etdirən alt funksiyalar çoxluğuna ayırmaq olar.

Dövlətin fəaliyyətində təsərrüfat təşkilatçılığı və mədəni tərbiyə funksiyaları daxil olaraq idarəetmə prosesini düzgün xətti və bir anlıq kimi idarə edir. Bütün həyatda keçirilməsi sistemli xarakter daşıyır və özündə müxtəlif məqsədlərində, prinsiplərində, proqramlarına malik olmasını təsir edərək, idarəetmənin bütün funksiyalarını ayrı-ayrı sistem təsiri formasını özündə əks etdirir. Bunun nəticəsində idarəetmənin alt funksiyasının sayı çoxalır. İdarəetmə funksiyasının əsasını, məqsədini, müəyyənləşdirməsi, işin təşkili, planlaşdırma, tənzimləmə, icraya nəzarət və s. təşkil edir.

*Dövlət idarəetməsi prosesi* – dövlət idarəçilik subyektinin dövlət hakimiyyətinə əsaslanan və dövlət hakimiyyəti səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi yolu ilə ictimai vəziyyətdə dəyişikliklərə səbəb olan məqsədyönlü, müntəzəm və düşünülmüş fəaliyyəti başa düşülür. Dövlət idarəetməsi prosesi dövlət səviyyəsində idarəetmə subyekti və obyekt arasında dövlət strategiyalarının və siyasətlərinin həyata keçirilməsinə yönəlmiş əlaqələrin reallaşmasının əsas vasitəsidir. Burada dövlət idarəetmə subyekti kimi xüsusi

yaradılmış və aralarında müəyyən idarəetmə funksiyaları bölüşdürülmüş orqanlar şəklində dövlət hakimiyyəti sistemi, dövlət idarəetmə obyektı kimi isə bütün cəmiyyət çıxış edir. Bu prosesin əsas elementlərini aşağıdakı kimi xarakterizə etmək olar:

- dövlət idarəçiliyi formasının müəyyən edilməsi;
  - dövlət rejiminin müəyyən edilməsi;
  - dövlət quruluşunun müəyyən edilməsi;
  - dövlətin əsas məqsəd və funksiyalarının, onların prioritetlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi;
  - dövlət hakimiyyət orqanları (hakimiyyət qolları) arasında səlahiyyətlərin bölgüsü;
  - dövlət inkişaf strategiyalarının müəyyənləşdirilməsi;
  - dövlətin strateji məqsədləri və funksiyalarına müvafiq olaraq dövlət hakimiyyət orqanlarının strukturunun formalaşdırılması;
  - dövlətin əsas fəaliyyət istiqamətləri üzrə dövlət siyasətinin işlənilib hazırlanması;
  - dövlət hakimiyyəti orqanlarının funksiyalarının reallaşdırılması üzrə planlaşdırma (vəzifələrin, proqramların, layihələrin tərkibi və ardıcılığı) fəaliyyəti, bunun üçün ssenarilərin və qrafiklərin işlənilib hazırlanması;
  - dövlət orqanlarının funksiyalarında düzəlişlər edilməsi və dəqiqləşdirmələr aparılması;
  - büdcənin tərtibi, xərclərin həcmnin hesablanması və məqsədlərə nail olmaq üçün planlaşdırılmış vəsaitlərin paylanması istiqamətində fəaliyyət;
  - dövlət siyasətlərinin reallaşdırılması (operativ və taktiki idarəetmə) və s.
- Dövlət idarəetmə prosesində təşkil, planlaşdırma, tənzimləmə, icraya nəzarət və s. funksiyalarının mahiyyəti idarəetmə məqsədlərinə uyğun formalaşdırılır.

## **2. Dövlət idarəetmə prosesin əsas funksiyaları.**

Təsirin məzmunu, xarakteri və həcminə görə idarəetmə funksiyaları ümumi və xüsusi funksiyalara ayrılır. Dövlət idarəetməsinin ümumi funksiyaları kimi aşağıdakıları fərqləndirirlər:

1. *Proqnozlaşdırıcı və modelləşdirmə* (elmi öncədəngörmə, idarəetmə hadisə və proseslərinin vəziyyətinin strukturunun, dinamikasının və perspektivlərinin sisteməlik araşdırılması). Proqnozlaşdırma gələcəkdə idarəedici təsirə məruz qalacaq proseslərin və vəziyyətlərin elmi əsaslandırılmış şəkildə qiymətləndirilməsinin işlənilib hazırlanması metodu olub dövlət idarəçiliyində mühüm rol oynayır. Çünki məhz onun vasitəsi ilə bu və ya digər qərarın qəbul olunmasının mümkün nəticələrini müəyyənləşdirmək mümkündür.

2. *Planlaşdırma* - bu, dövlət idarəetmə sistemində bu və ya digər proseslərin inkişaf istiqamətlərinin, nisbətlərin, artım sürətlərinin, kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin xüsusi halda dövlətin funksiyalarının (iqtisadi, sosial-mədəni, hərbi, müdafiə mütəşəkkil cinayətkarlıqla və dövlət qulluğu sistemində korrupsiya ilə mübarizə və s.) reallaşdırılması yollarının müəyyənləşdirilməsidir. Bu funksiya həm də

dövlət idarəetməsinin məqsəd və vəzifələrinin, inkişaf istiqamətlərinin və dövlət fəaliyyətinin islahatlarının işlənilib hazırlanmasını nəzərdə tutur. Planlaşdırma idarəetmədə planların tərtibi, razılaşdırılması və təsdiqi prosesidir. Bu funksiya qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaqda xüsusi əhəmiyyətə malikdir, çünki gözlənilən nəticələr planlaşdırmanın keyfiyyətindən çox asılıdır.

3. *Təşkilətmə* - müəyyən edilmiş prinsiplər və yanaşmalar əsasında dövlət idarəetmə sisteminin formalaşdırılmasını, onun strukturunun, idarəetmə qaydalarını müəyyən edən əsasnamələrin, rəqlamentlərin, normativlərin, tələblərin, cavabdehliyin və s. müəyyənləşdirilməsini nəzərdə tutur.

4. *Koordinasiya* - dövlət idarəetməsinin ümumi məqsədlərinə və vəzifələrinə nail olmaq üçün müxtəlif dövlət orqanlarının fəaliyyətinin razılaşdırılmasını və əlaqələndirilməsini nəzərdə tutur.

5. *Nəzarət* - dövlət idarəetmə sisteminin faktiki vəziyyətinin və onun strukturunun tələb olunan standartlara və səviyyəyə uyğun olub-olmadığının təyin edilməsi: dövlət orqanlarının ümumi fəaliyyətinin, idarəetmə subyektlərinin konkret hərəkətlərinin öyrənilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsi: dövlət idarəetmə sistemində nəzərdə tutulanla faktiki yerinə yetirilənin nisbətinin təyin edilməsi. Nəzarət dövlət idarəçiliyində qanunçuluğun, intizamın təmin olunmasına yönəldiyi üçün ardıcıl, obyektiv, qanuni, operativ və aşkar olmalıdır.

6. *Tənzimləmə* - dövlət idarəetmə sisteminin təşkili və fəaliyyəti prosesində idarəetmə metodlarından və vasitələrindən istifadə olunmasını nəzərdə tutur və normativ-hüquqi aktlar, dövlət büdcəsi, vergi sistemi, standartlar, gömrük tarifləri, sahələrin inkişaf prioritetlərinin müəyyənləşdirilməsi və s. vasitəsi ilə həyata keçirilir. Tənzimləmə dövlət tərəfindən qanunvericilik və digər normativ-hüquqi aktların qəbul olunması yolu ilə idarəetmə orqanlarının həyata keçirdiyi idarəetmə prosesinə irəli sürülən ümumi tələblərin rəqlamentləşdirilməsini təmin edir.

7. *Uçot* – dövlət idarəetməsinin maddi, maliyyə, əmək və s. Resurslarının hərəkəti haqqında, idarəetmə münasibətlərinin, dövlət idarəetmə orqanlarının səlahiyyətlərinin, dövlət idarəetmə qərarlarının reallaşdırılmasının nəticələri haqqında, bütövlükdə dövlət idarəçiliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən sənədlər və onların dövryyəsi haqqında kəmiyyət formasında ifadə olunmuş informasiyanın qeyd olunması; dövlət idarəetməsinin təşkili və fəaliyyətinə təsir edən bütün amillərin kəmiyyətce qeydiyyatının aparılmasıdır.

*Xüsusi funksiyalar* idarəetmədə qarşılıqlı fəaliyyətdə olan komponentlərin müxtəlifliyi ilə şərtlənən ayrı-ayrı təsirlərin xüsusi məzmununu əks etdirir. Bu funksiyalar konkret idarəetmə subyektinə (Prezident, Nazirlər Kabineti, yerli icra hakimiyyətləri və s.) məxsus olur. İdarəetmə obyektlərinin (iqtisadi, sosial-mədəni, inzibati-siyasi və s.) xüsusiyyətlərini xarakterizə edir və bir qayda olaraq, ayrı-ayrı sahələrdə, sferalarda və dövlət idarəetməsinin ayrı-ayrı hissələrində həyata keçirilir və əsasən idarəolunan obyektlərin tələblərini nəzərə almaqla müəyyənləşdirilir. Xüsusi funksiyalara ayrı-ayrı təsərrüfat və fəaliyyət sahələrinin (dövlət sektorunun, özəl sektorun, xarici iqtisadi əlaqələrin, təhsilin, səhiyyənin, kənd təsərrüfatının, investisiyaların. maliyyənin və s.) idarəolunmasını aid etmək olar. Xüsusi funksiyaları

idarəetmə obyektlərinin növlərinə görə fərqləndirmək olar. Məsələn, iqtisadi obyektlərin idarə olunması mənəvi proseslərin idarə olunmasından tamamilə, fərqli idarəedici təsirlərin göstərilməsini tələb edir. Hətta maliyyələşdirmə, vergi qoyma, lisenziyalaşdırma, əməyin və əmək haqqının tənzimlənməsi, kreditləşdirmə və s. kimi xüsusi idarəetmə funksiyaları idarəetmə obyektlərinin növlərindən və hər bir uyğun idarəedici alt sistemdən asılı olaraq müxtəlif qaydada həyata keçirilir. Məsələn, büdcə və kommersiya strukturlarını eyni qaydada maliyyələşdirmək olmaz. Xüsusi idarəetmə funksiyalarının mühüm alt qruplarından biri aşağıdakı kimi daxili idarəetmə funksiyalarından ibarətdir: qanuniliyin təmin olunması, dövlət qulluqçularının hazırlanması və ixtisasının artırılması, kompüterləşdirmə, informasiya təminatı və s.

### **3. Dövlətin idarəetmədə koordinasiya funksiyası.**

Dövlət idarəetmə prosesinin əsas funksiyalarından biri dövlət idarəetməsinin müvafiq məqsəd və vəzifələrinə nail olmaq üçün mövcud idarəetmə orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi və razılaşdırılmasıdır. Bu əlaqələndirmə və razılaşdırma koordinasiya adlandırılır. Dövlət idarəetmə prosesinin əsas funksiyası kimi koordinasiya funksiyası mühüm əhəmiyyət daşıyır.

*Dövlət qulluğunda koordinasiya* - dövlət qulluqçuları ilə dövlət qurumları və bu qurumların bölmələri arasında üfqi vəzifə əlaqələrinin normativ tənzimlənməsinə imkan verən inzibati idarəçilik növü. Misal üçün, mərkəzi orqanlarda dövlət qulluqçuları arasında xidməti münasibətlər şöbə müdirləri tərəfindən müəyyən olunur; şöbələr arasında münasibətləri idarə rəisləri tənzimləyir; idarələr arasında xidməti münasibətlər departament rəisləri və ya mərkəzi qurumların rəhbərləri, mərkəzi qurumlar arasında münasibətlər isə hökumətin qərarları ilə tənzimlənir. Koordinasiya prosesi üfqi şəkildə yerləşən dövlət qulluqçuları və dövlət qurumlarının bölmələri arasında münasibətlərin tənzimlənməsi, normativ aktların hazırlanması, tədbirlərin keçirilməsi, xidməti vəzifələrin həlli ilə bağlı birgə fəaliyyətin razılaşdırılmasından ibarətdir.

*Dövlət idarəetməsində koordinasiya funksiyası* planlaşdırma funksiyası ilə ən çox əlaqəlidir. Burada əsas məqsəd istehsalın fəaliyyətinin düzgün həyata keçirmək və beləliklə obyektiv, səmərəli fəaliyyətinin təşkil etməkdir. Koordinasiyalı idarəetmə xeyli dərəcədə idarəedən və idarə olunan sistemlərin strukturlarından, mürəkkəbliyindən, iqtisadi-inzibati mexanizmdən, tənzim edici və həvəsləndirici mexanizmlərdən də asılıdır. O, idarəetmə prosesinin tərkib hissəsidir və idarəetmənin təşkilini integrasiya formasında həyata keçirir. Koordinasiya təşkilini, subyektlərini və idarəetmə strukturunu, bölmələrinin iqtisadi təşkilat inzibati üsulları istifadə etmək, əlaqələrinin asılılığını və bütün mexanizmlərin əlaqəsini nəzərdə tutur. Bu münasibətlər planlı təsərrüfat modellərindən fərqli olaraq sərt inzibati tənzimləmə qaydalarını istifadə edərək, keyfiyyətə yeni yarım funksiyalı mexanizmləri meydana gətirir. Makro sahədə sahələr arasındakı idarəetmə tənzimləyici normaların həyata keçirilməsi üçün öz təkliflərini verir. İdarəetmə baxımından iqtisadi inkişafda qeyri müəyyən olan araşdırmalar əsasında koordinasiyalı optimallığını tamamlayır.

Dövlət idarəçilik prosesi müəyyən bir mexanizm vasitəsilə ölkənin bütün iqtisadi sahələrini əhatə edərək onların fəaliyyətini müəyyən nisbətdə tənzim etməlidir, bunun üçün dövlət koordinasiya funksiyalarını yerinə yetirmək məqsədilə iki istiqamətə ayrılır:

1. Əsas koordinasiya istiqamətli funksiyalar;
2. Qeyri əsas koordinasiya.

Dövlətin əsas koordinasiya funksiyaları idarəetmə hakimiyyəti və fəaliyyəti reallaşdırma funksiyasının vasitəsilə dövlətin koordinasiya funksiyası həll olunur. Qeyri əsas funksiyası isə rabitə sisteminin təşkili təbii fəlakətdən müdafiə və ətraf mühitin qorunması kimi funksiya vasitəsilə ictimaiyyətin fəaliyyəti tənzimlənir. Koordinasiyanın həyata keçirilməsi icra hakimiyyəti orqanları üzrə onların fəaliyyətini tənzimləyən əsasnamələrə uyğun formalaşdırılır.

#### **4. Dövlətin daxili və xarici funksiyaları.**

Dövlətin funksiyaları dövlət idarəetməsinin mahiyyəti və sosial məzmunu ifadə edən əsas fəaliyyət istiqamətləridir. Dövlət fəaliyyətinin bütün funksiyaları ictimai həyatın hansı sahəsində onların mövcudluğundan asılıdır.

Qeyd etdiyimiz kimi dövlət idarəetməsinin funksiyaların xüsusiyyətlərindən, istiqamətlərindən və təsir yerindən asılı olaraq daxili və xarici idarəetmə funksiyalarını ayırmaq olar.

Dövlət hakimiyyətinin əsas mərkəzi vəzifəsi ərazisində yaşayan insanların xoşbəxt heyətinin ətraflı inkişafını təmin etməkdən ibarətdir.

Dövlət mövcud iqtisadi inkişafa və müdafiəyə təminat verməlidir. Dövlətin bu ümumi vəzifəli funksiyasını yerinə yetirməsi ölkə daxili və xarici amillərdən asılıdır. Bunun əsasında dövlət funksiyasını daxili və xarici funksiyasını formasına təsnifləşdirir və onların təyinatını müəyyən edirlər. Hazırda elmin tədris metodiki ədəbiyyatında müasir dövlətin arasındakı daxili funksiyalarını yerinə yetirdiyi bunlardan ibarətdir:

1. Siyasi; 2. Sosial; 3. İqtisadi funksiyalar.

Daxili funksiyalar dövlət fəaliyyətinin cəmiyyətin daxili həyatının idarə edilməsi üzrə əsas istiqamətlərdir. Daxili funksiyalar: iqtisadi, sosial, maliyyə nəzarəti, hüquq mühafizə, ekologiya və s.

Daxili idarəetmə funksiyaları dövlətin idarə edən sistemin daxilində idarəetməni xarakterizə edir. Onların mövcudluğu dövlətin idarəetmə subyekti kimi çoxpilləli quruluşu ilə, onun alt sistemlərinin fəaliyyətinin nizamlanmasının aktuallığı ilə şərtlənir. Funksiyaların məqsədi hər bir dövlət orqanının idarəetməsinə dinamiklik və qanunilik vermək, onu təkmilləşdirmək və inkişaf etdirmək, dövlət idarəetməsinin ictimai tələbatlara uyğunlaşdırılmasından ibarətdir. Müxtəlif dövlət idarəetmə orqanlarında daxili idarəetmə funksiyaları müxtəlif yer tutur. Mərkəzi orqanlar aşağı pillə orqanlarının və ümumiyyətlə, dövlət idarəetməsinin təşkilatı strukturu və funksional parametrlərini təkmilləşdirilməsinə daha çox diqqət yetirirlər. Aşağı orqanlar, o

cümlədən yerli özünü idarəetmə orqanları əsasən ictimai sistemin sosial komponentlərinə təsir göstərməklə, uyğun obyektlərin idarə olunması ilə məşğul olurlar.

*İdarəetmənin xarici funksiyaları* dövlət orqanlarının ictimai proseslərə bilavasitə təsirini xarakterizə edir. Bu funksiyalar dövlət idarəetməsinin mahiyyəti və məzmununu, onun ictimai təyinatını müəyyənləşdirir. Dövlət orqanlarının xarici idarəetmə funksiyaları sistemi bir tərəfdən dövlətin təşkilati strukturunun üfüqi və şaquli quruluşu ilə, digər tərəfdən isə müxtəlif idarəetmə obyektlərinin məqsədlərinin xüsusiyyətləri və fəaliyyətinin məzmunu ilə müəyyən olunur.

Xarici funksiyalar isə beynəlxalq təcəssüm etdirir. Dövlətin iki başlıca xarici funksiyası mövcuddur: beynəlxalq hüququn digər subyektləri ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq (sosial-iqtisadi, siyasi, mədəni, hərbi, elmi-texniki, ekoloji və digər istiqamətlər üzrə) və xarici müdaxilələrdən ölkənin müdafiəsi. Dövlətin funksiyaları daimi funksiyalar və müvəqqəti funksiyalar kimi də təsnifləşdirir.

Daxili və xarici idarəetmə funksiyalarının fərqləndirilməsi mühüm analitik və praktik əhəmiyyətə malikdir. Məlumdur ki, idarəetmədə elə hallar olur ki, idarəedən sistemin təşkili ilə, idarəetmə qərarlarının hazırlanması və aşağı orqanlara çatdırılması, yuxarı orqanlar tərəfindən aşağı orqanların vəzifəli şəxslərinə nəzarət, kadr dəyişiklikləri və s. bağlı müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi idarəetmə obyektlərinə idarəedici təsirin gücləndirilməsi kimi qələmə verilir. Bunun əsas səbəbi bütün belə tədbirlərin idarəedici sistemin özünə aid olması, maddi, sosial və mənəvi dəyərlərin təkrar istehsalının təşkilinə bilavasitə aid olmamasıdır. Eyni zamanda, daxili idarəetmə orqanlarının rolunu qiymətləndirməmək də olmaz. İdarəedici sistemdə ziddiyyətlərin olması, dövlət orqanlarının idarəedici təsirinə subordinasiya və koordinasiyanın olmaması icra intizamının zəif olması yuxarı orqanların qərarlarının yerinə yetirilməməsi və s. idarəedici sistemin cəmiyyətə təsir bacarığını şübhə altında qoyur.

### **5. İslahatlarda həyata keçirilən tədbirdə islahatlar proqramları**

Dövlət idarəetməsində həyata keçirilən tədbirlərin daxilində islahatların əsas yeri vardır. İslahatların əsas məqsədi həyata keçirilən dövlət siyasətinin mühüm problemlərin həll olunmasına yönəldilən müəyyən tədbirlərdir. Dövlət idarəetməsində əlaqələrin qəbul edilmiş normativ aktların, əmrlərin və təbəçiliyin əsasında cəmiyyətdə islahatları aparılır. İslahatları dövlət siyasəti çərçivəsində və qanunun, prezidentin fərmanları və hökumətin qərarları əsasında həyata keçirilən sistemli strukturdur. O, siyasi xarakter daşıyır və öz əhəmiyyətinə görə mütləq yerinə yetirməlidir. İslahatların başa çatmasından sonra iqtisadiyyat inkişaf edir və dövlət iqtisadi artımı sürətləndirmək islahatlardan tənziətmə kimi istifadə edir.

İndiki dövrün xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla ön cərgəyə cəmiyyətdə islahatların aparılması funksiyası çıxır. İslahatlara dövlət siyasəti çərçivəsində və qanunlar, prezidentin fərmanları, hökumətin qərarları əsasında həyata keçirən sistemli struktur və siyasi xarakter daşıyan dəyişiklikləri aid etmək olar. İslahatlar başa çatdıqdan sonra iqtisadiyyat bazar əsasında inkişaf edir və dövlət iqtisadi artımı sürətləndirmək üçün islahatlardan tənziəlməyə keçir. İslahatlar nəticəsində cəmiyyətdə xüsusi sektor yaranıb, müəssisələr bazar intizamına təbə olmağa vadardır. Dövlətin inhisarçılığı

zəifləyir və dövlət idarəetməsi makro səviyyədə həyata keçirilir. İslahatlar zamanı həyata keçirilən əsas tədbirlərə aşağıdakıları aid etmək olar:

1. Xüsusi mülkiyyətin, o cümlədən istehsal vasitələri və torpaq üzərində xüsusi mülkiyyətin təmin olması;
2. Dövlət və bələdiyyə müəssisələrinin, mənzil fondunun özəlləşdirilməsi;
3. Bütün müəssisələrə və vətəndaşlara, o cümlədən xarici vətəndaşlara iqtisadi, sahibkarlıq fəaliyyəti azadlığının verilməsi;
4. Dövlət tənzimləmə şəraitində qiymətlərin liberallaşdırılması;
5. Məcburi dövlət sifarişlərini ləğv etmək şərti ilə dövlət və kənd təsərrüfatı müəssisələrinin yenidən təşkil olunması, fermer təsərrüfatının təşkil olunması;
6. Bazar infrastrukturunun formalaşdırılması (birjalar, maliyyə bazarı, əmək bazarı, antiinhisar tənzimləməsi təşkilatları və s.);
7. Müstəqil bank sisteminin yaradılması;
8. İnsan hüquqları və azadlıqlarının təmin edilməsi və s.

Dövlət tənzimləməsinin səmərəliliyini artırmaq üçün islahatlar prosesinə aşağıdakı düzəlişlərin edilməsi tələb olunur:

- inhisarlar üzərində nəzarətin yüksəldilməsi, rəqabətin inkişaf etdirilməsi, kiçik biznesə yardım göstərilməsi;
- investisiya aktivliyinin artırılması, struktur dəyişikliklərinin sürətləndirilməsi;
- fərdi layihələr əsasında və xarici kapitalın cəlb olunması yolu ilə iri müəssisələrin özəlləşdirilməsinə keçilməsi;
- nizamnamə fondunda dövlətin payı olan səhmdar cəmiyyətlərində dövlət maraqların təmin olunması və s.

İqtisadi islahatların əsas istiqamətini özəlləşdirmə, dövlət münasibətlərinin idarə olunmasının təkmilləşdirməsi sahibkarlıq fəaliyyətinə kömək və bazar infrastrukturunun inkişafı, inhisarsızlaşdırma və rəqabət mühitinin yaranması maliyyə bazarlarının inkişafı, qanunçuluq tətbiqetmə sistemlərinin möhkəmləndirilməsini nəzərdə tutur.

İqtisadi islahatların daxilində aqrar sektoru xüsusi yer tutur.

Aqrar islahatlar - əhalinin ərzaq təminatının yaxşılaşdırılması həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədi ilə kənddə iqtisadi münasibətlərin köklü şəkildə dəyişdirilməsi üçün tədbirlər sistemi.